

**Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2007**

**Slovenská agentúra
životného prostredia**

**ZOZNAM
VYBRANÝCH
POUŽITÝCH
SKRATIEK**

BSC	- Bohunické spracovateľské centrum	HZ	- Historická zeleň (pamiatkovo chránené parky)
BSK ₅	- Biochemická spotreba kyslíka - päťdňová	CHKO	- Chránená krajinná oblasť
BÚ SAV	- Botanický ústav Slovenskej akadémie vied	CHA	- Chránený areál
CF _{CS}	- Chlorofluorokarbóny	ChSK	- Chemická spotreba kyslíka
CITES	- Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)	CHÚ	- Chránené územie
		IARC	- Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny (International Agency For Research of Cancer)
CSD	- komisie OSN pre ?????? rozvoj	IH	- Imisná hodnota/limit
EW COPERT	- metóda pre výpočet emisii odporúčená pre účastníkov Ženevského dohovoru	INES	- Medzinárodná stupnica pre hodnotenie udalosti na jadrových zariadeniach
ČOV	- Čistiareň odpadových vôd	INSPIRE	- Infraštruktúra priestorových informácií v Európe (Infrastructure for Spatial Information in Europe)
DDT	- 2,2 bis (p-metoxifynyli) - 1,1,1-trichlóretán	IPKZ	- Integrovaná prevencia a kontrola znečistenia
DPZ	- Diaľkový prieskum Zeme	IS	- Informačný systém
D.U.	- Dobsonove jednotky	ISM	- Informačný systém monitoringu
E	- Kriticky ohrozené druhy rastlín	ISOŽP	- Medzinárodná organizácia pre normalizáciu
EBO	- Elektrárne Jaslovské Bohunice	ISPA	- Nástroj predštruktúrálnej politiky v predvstupovom období
Ed	- Endemické druhy rastlín	ISÚ	- Informačný systém o území
EC	- Európska komisia	ISŽP	- Informačný systém životného prostredia
EDETA	- Kyselina etyléndiamintetraoctová	IUCN	- Medzinárodná únia pre ochranu prírody (International Union for Conservation of Nature)
EEC	- Európske hospodárske spoločenstvo	JE	- Jadrová elektrárň
EHS	- Európske hospodárske spoločenstvo	KCM	- Koordinovaný cielený monitoring
EGS	- Environmentálna grantová schéma	KO	- Komunálny odpad
EIA	- Posudzovanie vplyvov na životné prostredie	KP	- Kultúrna pamiatka
EIONET	- Európska environmentálna informačná a pozorovacia sieť SOŽP	KURS	- Konceptia územného rozvoja Slovenska
EK	- Európska komisia	LAN	- Lokálne počítačové siete
EMEP	- European Monitoring and Evaluation Programme	LPF	- Lesný pôdny fond
		LŠV	- Látky škodiace vodám
EMO	- Elektrárň Mochovce	LTO	- Landing Take Off Cycle-exhalačný cyklus
EMS	- Systémy environmentálneho manažerstva	MAAE	- Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu
EMVO	- Environmentálna mimovládna organizácia	MDA	- Minimálna detekovateľná aktivita
ENO	- Elektrárň Nováky	MDPaT SR	- Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikácií SR
EOAR	- Ekvivalentná objemová aktivita radónu	MF SR	- Ministerstvo financií SR
ES	- Európske spoločenstvo	MHD	- Mestská hromadná doprava
EÚ	- Európska únia	MH SR	- Ministerstvo hospodárstva SR
ETP	- Environmentálny tréningový projekt (Environmental Training Project)	MCH ČOV	- Mechanicko-chemická čistiareň odpadových vôd
		MCHB ČOV	- Mechanicko-chemicko-biologická čistiareň odpadových vôd
EVO	- Elektrárň Vojany	MCHÚ	- Maloplošné chránené územie
EW	- Environmentálne vhodný výrobok	MK SR	- Ministerstvo kultúry SR
Ex	- Vyhynuté druhy rastlín	MLZ	- Monitoring lovej zveri a rýb
FAO	- Organizácie OSN pre ??? a poľnohospodárstvo	MO SR	- Ministerstvo obrany SR
FM	- Finančné memorandum	MP SR	- Ministerstvo pôdohospodárstva SR
GEF	- Globálny environmentálny fond	MPSVaR SR	- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
GIS	- Geografický informačný systém	MPZ	- Mestská pamiatková zóna
HBÚ	- Hexachlórbenzén	MSK	- Monitoring spotrebného koša
HCB	- Hexachlórbenzén	MsÚ	- Mestský úrad
HDP	- Hrubý domáci produkt	MS SR	- Ministerstvo spravodlivosti SR

ZOZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH SKRATIEK A TEXTY K OBRÁZKOM

MŠ SR	- Ministerstvo školstva SR	SBS	- Slovenská botanická spoločnosť
MÚSES	- Miestny územný systém ekologickej stability	SD	- Svetové dedičstvo
MV SR	- Ministerstvo vnútra SR	SE	- Slovenské elektrárne
MZ SR	- Ministerstvo zdravotníctva SR	SEZ	- Slovenské energetické závody
MŽP SR	- Ministerstvo životného prostredia SR	SeVaK	- Severoslovenské vodárne a kanalizácie
NEAP	- Národný environmentálny akčný program	SH	- Spoločenská hodnota
NEHAP	- Národný environmentálny akčný plán zdravia a životného prostredia	SHMÚ	- Slovenský hydrometeorologický ústav
NEIS	- Národný emisný inventarizačný systém	SIŽP	- Slovenská inšpekcia životného prostredia
NEL	- Nepolárne extrahovateľné látky	SKQS	- Slovenská certifikačná spoločnosť
NKP	- Národná kultúrna pamiatka	SNR	- Slovenská národná rada
NL	- Nerozpustené látky	SPP	- Slovenský plynárenský priemysel
NLC	- Národné lesnícke centrum	SR	- Slovenská republika
NMVOCS	- Nemetánové prchavé organické zlúčeniny	SRZ	- Slovenský rybársky zväz
NP	- Národný park	SSE	- Stredoslovenské elektrárne
NPEHOV	- Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov	STN	- Slovenská technická norma
NPKC	- Národné pamiatkové a krajinné centrum	SÚRMS	- Slovenské ústredie radiačnej monitorovacej siete
NPP	- Národná prírodná pamiatka	StVaK	- Stredoslovenské vodárne a kanalizácie
NPR	- Národná prírodná rezervácia	SV	- Skupinový vodovod
NR SR	- Národná rada Slovenskej republiky	ŠFK	- Štátny fond kultúry
O	- Ostatný odpad	ŠOP SR	- Štátna ochrana prírody SR
ObÚŽP	- Obvodný úrad životného prostredia	ŠR SR	- Štátny rozpočet SR
OcÚ	- Obecný úrad	ŠÚ SR	- Štatistický úrad SR
ODP	- Potenciál poškodzujúci ozón	TANAP	- Tatranský národný park
OECD	- Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj	TMP	- Trvalá monitorovacia plocha
OH	- Odpadové hospodárstvo	TNK	- Technická normalizačná komisia
OKEČ	- Odvetvová klasifikácia ekonomických činností	TOP	- Tábor ochrancov prírody
OOPaK	- Odbor ochrany prírody a krajiny	TOR	- Terms of Reference
OP	- Ochranné pásmo	TSP	- Celkový poľietavý prach (Total Suspended Particles)
OPM	- Operatívna porada ministra	TTP	- Trvalé trávne porasty
ORO	- Osobitný režim ochrany	TU	- Technická univerzita
OSN	- Organizácia spojených národov	TZL	- Tuhé znečisťujúce látky
OÚ	- Okresný úrad	ÚGKK SR	- Úrad geodézie, kartografie a katastra SR
OÚŽP	- Okresný úrad životného prostredia	UHB	- Umelé hniezdné bunky
OV	- Odpadová voda	UHP	- Umelé hniezdné podložky
PCB	- Polychlórované bifenylly	ÚJD SR	- Úrad jadrového dozoru SR
PCT	- Polychlórované terfenylly	ÚKSÚP	- Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
PD	- Poľnohospodárske družstvo	UMB	- Univerzita Mateja Bela
PDE	- Príkon dávkového ekvivalentu	UNCED	- Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji (United Nations Conference on Environment and Development)
PEZ	- Prvotné energetické zdroje	UNDP	- Rozvojový program OSN
PFCs	- Perfluorkarbony	UNEP	- Environmentálny program OSN
PHO	- Pásmo hygienickej ochrany	UNESCO	- Svetové kultúrne dedičstvo
PIENAP	- Pieninský národný park	ÚPN VÚC	- Územný plán veľkých územných celkov
PO	- Priemyselné odpady	ÚSES	- Územný systém ekologickej stability
POD	- Program obnovy dediny	VaK	- Vodárne a kanalizácie
PP	- Prírodná pamiatka	VD	- Vodné dielo
PPF	- Poľnohospodársky pôdny fond	VH akcie	- Vodohospodárske akcie
PPKP	- Plošný prieskum kontaminácie pôd	Vm	- Veľmi zraniteľné druhy rastlín
PR	- Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry	VN	- Vodná nádrž
PRLA	- Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry	VOC	- Prchavé organické látky
PRTR	- Register uvoľňovania a prenosu znečisťujúcich chemických látok (Pollutant Release and Transfer Register)	VÚC	- Veľký územný celok
PÚ	- Pamiatkový ústav	VÚD	- Výskumný ústav dopravný
PZ	- Pamiatková zóna	VÚP	- Výskumný ústav potravinársky
Qma	- Dlhodobý priemerný mesačný prietok	VÚPOP	- Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
RAO	- Rádioaktívny odpad	VÚVH	- Výskumný ústav vodného hospodárstva
RAS	- Rozpustené látky žihané	WaK	- Východoslovenské vodárne a kanalizácie
REZZO	- Register emisií a zdrojov znečisťovania ovzdušia	WB	- Svetová banka
RE	- Rada Európy	WENRA	- Štátne dozory jadrovej bezpečnosti krajín západnej Európy
RISO	- Regionálny informačný systém o odpadoch	WHO	- Svetová zdravotnícka organizácia
RL	- Rozpustené látky	WMO	- Svetová meteorologická organizácia
RN	- Rozpočtové náklady	Zb.	- Zbierka zákonov (do roku 1998)
ROS	- Regionálne osvetové stredisko	Zz.	- Zbierka zákonov (do roku 1993)
RS	- Rehabilitačná stanica	ZSE	- Západoslovenské elektrárne
RSTO	- Riadená skládka tuhých odpadov	ZsVaK	- Západoslovenské vodárne a kanalizácie
RÚ RAO	- Republikové úložisko rádioaktívnych odpadov	ZZL	- Základné znečisťujúce látky
RÚSES	- Regionálny územný systém ekologickej stability	ŽP	- Životné prostredie
SAV	- Slovenská akadémia vied	ŽPNet	- Neverejná rozľahlá dátová sieť
SAŽP	- Slovenská agentúra životného prostredia		

OBSAH

PREDSLOV	.....	3
KOMPLEXNÝ ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ A INFORMAČNÝ SYSTÉM	.....	5
PRÁVNE VÝCHODISKÁ, STRATEGICKÉ A KONCEPČNÉ DOKUMENTY	.....	5
ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ SYSTÉM	.....	5
ENVIRONMENTÁLNY INFORMAČNÝ SYSTÉM	.....	7
ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ICH OCHRANA	.....	12
OVZDUŠIE	.....	12
Emisná situácia	.....	12
Imisná situácia	.....	21
VODA	.....	27
Povrchové vody	.....	27
Podzemné vody	.....	35
Odpadové vody	.....	43
Vodovody, kanalizácie a čistiarne odpadových vôd	.....	45
Pitná voda	.....	48
HORNINY	.....	52
Geologické faktory životného prostredia	.....	52
PÔDA	.....	67
Bilancia plôch	.....	67
Základné vlastnosti pôd	.....	69
Chemická degradácia pôdy	.....	73
Fyzikálna degradácia pôdy	.....	76
Aplikácia čistiarenskeho kalu a dnových sedimentov do pôdy	.....	76
RASTLINSTVO A ŽIVOČÍŠTVO	.....	77
Rastlinstvo	.....	77
Živočíšstvo	.....	79
HLAVNÉ KUMULATÍVNE ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY	.....	84
KLIMATICKÉ ZMENY	.....	84
Príčiny a dôsledky klimatických zmien	.....	84
Medzinárodné záväzky v oblasti klimatických zmien	.....	84
Bilancia emisií skleníkových plynov	.....	85
ACIDIFIKÁCIA	.....	87
Acidifikácia ovzdušia	.....	87
POŠKODENIE OZÓNOVEJ VRSTVY ZEME	.....	91
Príčiny a dôsledky porušenia ozónovej vrstvy	.....	91
Medzinárodné záväzky v oblasti ochrany ozónovej vrstvy	.....	91
Bilancia spotreby kontrolovaných látok	.....	92
Celkový atmosferický ozón a ultrafialové žiarenie	.....	92
Suma denných dávok erytémového žiarenia	.....	93
PRÍZEMNÝ OZÓN	.....	94
EUTROFIZÁCIA	.....	96
OCHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY	.....	98
PRÍRODNÉ DEDIČSTVO A JEHO OCHRANA	.....	98
Chránené územia	.....	98
PAMIATKOVÝ FOND A JEHO OCHRANA	.....	108
Pamiatkový fond	.....	108
Obnova kultúrnych pamiatok	.....	110
PODIEL SR NA SVETOVOM DEDIČSTVE	.....	111
Lokality zapísané do Zoznamu svetového dedičstva	.....	111
Lokality navrhované na zápis do Zoznamu svetového dedičstva	.....	113
PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽÍVANIE ÚZEMIA	.....	114
Osídlenie a demografický vývoj	.....	114
Vývojové trendy v štruktúre plôch	.....	115
Zeleň v sídlach	.....	116
Územné plánovanie	.....	117
Európsky dohovor o krajine	.....	118
Program obnovy dediny	.....	119
ENVIRONMENTÁLNA REGIONALIZÁCIA	.....	121

ENVIRONMENTÁLNA REGIONALIZÁCIA SLOVENSKA	121
Ovzdušie	122
Voda	123
Odpady	124
ZAŤAŽENÉ OBLASTI	126
Bratislavská zaťažená oblasť	126
Dolnopovažská zaťažená oblasť	133
Ponitrianska zaťažená oblasť	138
Pohronská zaťažená oblasť	144
Jelšavsko-lubenická zaťažená oblasť	149
Rudniansko-gelnická zaťažená oblasť	155
Košicko-prešovská zaťažená oblasť	160
Zemplínska zaťažená oblasť	166
PRÍČINY A DÔSLEDKY STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	172
VPLYVY HOSPODÁRSKÝCH ODVETVÍ NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	172
Vývoj ekonomiky v SR	172
Priemysel	174
Ťažba nerastných surovín	182
Energetika, teplárenstvo a plynárenstvo	184
Doprava	190
Poľnohospodárstvo	198
Lesné hospodárstvo	206
Rekreácia a cestovný ruch	213
ZDRAVIE OBYVATEĽSTVA	225
Chorobnosť a úmrtnosť	225
RIZIKOVÉ FAKTORY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ	228
FYZIKÁLNE RIZIKOVÉ FAKTORY	228
Ionizujúce žiarenie	228
Radičná ochrana	229
Jadrové zariadenia na území SR	230
CHEMICKÉ RIZIKOVÉ FAKTORY	235
Chemické látky a prípravky	235
Chemické látky v potravinovom reťazci	237
ODPADY A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	242
Rámcový stav	242
Bilancia vzniku odpadov	242
Nakladanie s odpadmi	243
Zhodnocovanie odpadov	244
Zneškodňovanie odpadov	244
Elektrozariadenia a elektroodpad	246
Staré vozidlá	247
Nakladanie s komunálnym odpadom	248
Finančné mechanizmy odpadového hospodárstva	252
Obaly a odpady z obalov	253
Celoročná preprava odpadov – dovoz, vývoz a tranzit odpadov	254
HAVÁRIE A ŽIVELNÉ POHROMY	258
Havarijné zhoršenie kvality vôd	258
Havarijné zhoršenie kvality ovzdušia	260
Požiarovosť	261
Povodne	262
STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	264
ENVIRONMENTÁLNE PRÁVO	264
POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	266
INTEGROVANÁ PREVENCIA A KONTROLA ZNEČISŤOVANIA ŽP	267
PREVENCIA A NÁPRAVA ENVIRONMENTÁLNYCH ŠKÔD	268
PREVENCIA ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ	269
GENETICKÉ TECHNOLOGIE A GENETICKY MODIFIKOVANÉ ORGANIZMY	271
ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE A OZNAČOVANIE PRODUKTOV	273
ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT	277
EKONOMIKA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	279
Štátny rozpočet a investičná politika	279
Dotácia na realizáciu environmentálnych programov	280
Ekonomické nástroje	280
Environmentálne príjmy a výdavky	281
VEDA, VÝSKUM A ENVIRONMENTÁLNA OSVETA	283
VEDA A VÝSKUM	283
Zelený projekt	285
Environmentálna osвета a sprístupňovanie environmentálnych informácií	285
MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA	290
MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	290
Spolupráca Vyšehradskej skupiny	290
Dvojstranná spolupráca	290
Mnohostranná spolupráca	290
Kordinácia aktivít SR smerom k EÚ v oblasti životného prostredia	291
PROGRAMY A PROJEKTY MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE	294
PHARE – Národný program	294
INTERREG III B CADSES	296
Globálny fond pre životné prostredie (GEF)	297
SOUTH EAST EUROPE	301
CENTRAL EUROPE	302
ZOZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH SKRATIEK	304
TEXTY K OBRÁZKOM	306

SVETOVÉ KULTÚRNE A PRÍRODNÉ DEDIČSTVO SLOVENSKA

Vlkolínec

Kostol Sv. Ducha v Žehre

Spišský hrad

Spíšské Podhradie

Spíšská Kapitula

Drevený kostol v Hronseku

Bardejov

Banská Štiavnica

Karpatské bukové pralesy

Dobšinská ľadová jaskyňa

Jaskyňa Domica

Ochtinská aragonitová jaskyňa

Gombasecká jaskyňa

Jasovská jaskyňa

WORLD CULTURAL AND NATURAL HERITAGE IN SLOVAKIA

Názov

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2007

Vydavateľ

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
Slovenská agentúra životného prostredia
Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Editori

RNDr. Jozef KLINDA, Ing. Zuzana LIESKOVSKÁ a kolektív

Spolupráca

Sekcie a samostatné odbory MŽP SR, Centrá SAŽP, ŠÚ SR, MP SR, MDPaT SR, ÚJD SR, MK SR, MH SR, MV SR, MZ SR a ostatné inštitúcie uvedené ako zdroje informácií

Fotografie

Juraj Bobula, Zuzana Butášová, Ivona Cimmermanová,
Luboš Čačko, Jozef Klinda, Adriana Kušíková

Grafika

WEBGROUP, s.r.o., Zvolen

Tlač

VKÚ a.s., Harmanec

Vydanie

I.

Náklad

1 500 ks

Rozsah

312 strán

ISBN 978-80-88833-50-5